

3.3. ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ: ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ

Είσοδος και ένταξη στο σώμα της Εκκλησίας.

Ας προσπαθήσουμε να διατυπώσουμε λέξεις και φράσεις με βάση τις λέξεις «είσοδος» και «ένταξη».

Αριστερά: Βάπτισμα ενηλίκων στην Αβάνα της Κούβας. Φωτογραφία από το ierarostoli.wordpress.com. Δεξιά: Ομαδική βάπτισμα παιδιών και ενηλίκων από την Ουκρανία στο βαπτιστήριο της Ι. Μ. Ιερουσαλήμ στον Παρνασσό. Περιοδικό *Βημόθυρο*, τεύχος 2/3 (2010), σελ. 210.

Τὸ ἱερώτατον Βάπτισμα καὶ ἀναγέννησις ἐστὶ, καὶ ἀνάπλασις, καθαρσίς τε καὶ φωτισμὸς καὶ υἰοθεσία, καὶ χάρισμα καὶ ἁγιασμὸς. Τυποῖ δὲ ἐξαιρέτως τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν τριήμερον ἔγερσιν.*

Συμεὼν Θεσσαλονίκης, *Διάλογος* ΞΒ', PG 155, 221B

* τυποῖ = προτυπώνει

Βαπτίσεις στις Φιλιππίνες από τον π. Σιλουανό Φίλιππο Τόμσον.
Πηγή φωτογραφιών: «Orthodox Mission», 25 Ιανουαρίου 2017.

Ας διαβάσουμε και ας υπογραμμίσουμε λέξεις-κλειδιά σε κείμενα που αναφέρονται στο μυστήριο και στην Ορθόδοξη ακολουθία του Βαπτίσματος και του Χρίσματος και σηματοδοτούν την έναρξη της καινούριας ζωής στην Εκκλησία.

Ευχές του Βαπτίσματος – Προβαπτισματική ευχή

Ἐπί τῷ ὀνόματί σου, Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας, καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, ἐπιτίθημι τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τὸν δοῦλον (τὴν δούλην) σου (τόνδε) (τήνδε) τὸν καταξιοθέντα (τὴν καταξιοθεῖσαν) καταφυγεῖν ἐπὶ τὸ ἅγιον ὄνομά σου, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπη τῶν πτερύγων σου διαφυλαχθῆναι. Ἀπόστησον ἀπ’ αὐτοῦ (αὐτῆν) τὴν παλαιὰν ἐκείνην πλάνην, καὶ ἔμπλησον αὐτὸν (αὐτήν) τῆς εἰς σὲ πίστεως καὶ ἐλπίδος καὶ ἀγάπης, ἵνα γινῶ ὅτι σὺ εἶ Θεὸς μόνος, Θεὸς ἀληθινός, καὶ ὁ μονογενῆς σου Υἱός, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ τὸ Ἅγιόν σου Πνεῦμα. Δὸς αὐτῷ (αὐτῇ) ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς σου πορευθῆναι, καὶ τὰ ἀρεστά σοι φυλάξαι. ὅτι ἐὰν ποιῆσῃ αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Γράψον αὐτὸν (αὐτήν) ἐν βίβλῳ ζωῆς σου καὶ ἔνωσον αὐτὸν (αὐτήν) τῇ ποιμνῇ τῆς κληρονομίας σου· δοξαστήτω τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον ἐπ’ αὐτῷ (αὐτῇ) καὶ τοῦ ἀγαπητοῦ σου Υἱοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ ζωοποιοῦ σου Πνεύματος...

Στο ὄνομά σου, Κύριε και Θεέ της αλήθειας, και του μονογενοῦς σου Υιού και του Ἁγίου σου Πνεύματος, βάζω το χέρι μου πάνω στον/η δούλο/η σου (δείνα), που αξιώθηκε να καταφύγει στη βοήθεια που δίνει το ἅγιο Ὄνομά σου και να φυλαχτεῖ κάτω από τις φτερούγες σου. Διώξε απ’ αὐτόν/ήν την παλιά εκείνη πλάνη και γέμισέ τον/την με πίστη, ἐλπίδα και ἀγάπη για σένα, ὥστε να μάθει πως εἶσαι ο μόνος και ἀληθινός Θεός και ο μονογενῆς σου Υιός, ο Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, και το Ἅγίό σου Πνεῦμα. Δώσε του/της τη δύναμη να τηρεῖ ὅλες τις ἐντολές σου και να φυλάξει τα ἀρεστά σε σένα, γιατί αν τα κάμει αὐτά ο ἄνθρωπος θα ζήσει σύμφωνα μ’ αὐτά. Γράψε τον/την στο βιβλίο της ζωῆς σου και ἔνωσέ τον/την με την ποιμνη του λαοῦ σου. Ας δοξαστεῖ ἀπὸ αὐτόν/ήν το ἅγιο ὄνομά σου, και του ἀγαπητοῦ σου Υιού, του Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ και του ζωοποιοῦ σου Πνεύματος...

Ευχές του Βαπτίσματος – Προβαπτισματική ευχή

(Μετά την απόταξη του σατανά και τη σύνταξη με τον Χριστό)

Δέσποτα, Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, προσκάλεσαι τὸν δοῦλον (τὴν δούλην) σου (τόνδε) (τήνδε) πρὸς τὸ ἅγιόν σου φῶτισμα, καὶ καταξίωσον αὐτὸν (αὐτήν) τῆς μεγάλης ταύτης χάριτος τοῦ ἁγίου σου Βαπτίσματος. Ἀπόδυσον αὐτοῦ (αὐτῆς) τὴν παλαιότητα, καὶ ἀνακαίνισον αὐτὸν (αὐτήν) εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, καὶ πλήρωσον αὐτὸν (αὐτήν) τῆς του Ἁγίου σου Πνεύματος δυνάμεως, εἰς ἔνωσιν τοῦ Χριστοῦ σου. ἵνα μηκέτι τέκνον σώματος ᾖ, ἀλλὰ τέκνον τῆς σῆς Βασιλείας.

Δέσποτα Κύριε και Θεέ μας, προσκάλεσε το δούλο σου / τη δούλη σου (δείνα) στο ἅγίό σου φῶτισμα, και αξίωσε τον / την να λάβει τη μεγάλη αὐτή χάρη του ἁγίου σου Βαπτίσματος. Ξέντυσέ τον ἀπὸ την παλιά του κατάσταση και ανανέωσέ τον για να απολαύσει την αἰώνια ζωή και γέμισέ τον με τη δύναμη του Ἁγίου σου Πνεύματος, για να ενωθεῖ με το Χριστό σου. Και αὐτό για να μην εἶναι πια παιδί με σαρκικό φρόνημα, ἀλλὰ παιδί της δικῆς σου Βασιλείας...

Ευχή του Χρίσματος

Αὐτός οὖν, Δέσποτα παμβασιλεῦ εὐσπλαγγνε, χάρισαι αὐτῷ καὶ τὴν σφραγίδα τῆς δωρεᾶς τοῦ ἁγίου καὶ παντοδυνάμου καὶ προσκυνητοῦ σου Πνεύματος, καὶ τὴν μετάληψιν τοῦ ἁγίου Σώματος, καὶ τοῦ τιμίμου Αἵματος τοῦ Χριστοῦ σου. Φύλαξον αὐτὸν (αὐτήν) ἐν τῷ σῶ ἁγιασμῷ. Βεβαίωσον ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ πίστει ῥῦσαι ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, καὶ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ, καὶ τῷ σωτηρίῳ σου φόβῳ, ἐν ἀγνείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ (αὐτῆς) διατήρησον ἵνα, ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ εὐαρεστῶν (εὐαρεστοῦσά) σοι, υἱὸς (θυγατέρα) καὶ κληρονόμος τῆς ἐπουρανίου σου γένηται βασιλείας.

Εσὺ λοιπόν, Δέσποτα, βασιλιά των πάντων, σπλαχνικέ, χάρισε σ' αὐτὸν καὶ τὴ σφραγίδα τῆς δωρεᾶς τοῦ ἁγίου καὶ παντοδύναμου καὶ ἀξίου προσκύνησης Πνεύματός σου, καὶ τὴν μετάληψη τοῦ ἁγίου Σώματος καὶ τοῦ τιμίμου Αἵματος τοῦ Χριστοῦ σου. Φύλαξε αὐτὸν στον ἁγιασμό σου. Στερῶσέ τον στὴν ὀρθόδοξη πίστη. Γλίτωσέ τον ἀπὸ τον πονηρό κι ἀπὸ ὅλα τα τεχνάσματά του, καὶ με τὸ σωτήριο φόβο σου διατήρησε τὴν ψυχὴ του σε καθαρότητα καὶ σε ἀρετὴ. Ἐτσι ὥστε να σου εἶναι εὐάρεστος με κάθε ἔργο καὶ λόγο καὶ να γίνει υἱὸς καὶ κληρονόμος τῆς ἐπουράνιας βασιλείας σου...

Ακολουθία Ἁγίου Βαπτίσματος, Αποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
Στο Γκότσης, Χρ., Μεταλληνός, π. Γ., Φίλιας, Γ., *Ὁρθόδοξη πίστη καὶ λατρεία Α' Γενικοῦ Λυκείου*,
Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς - ΙΤΥΕ «Διόφαντος», Ἀθήνα, 2011, σ. 118-121.

Το Βάπτισμα

Εξάλλου με τὸ Βάπτισμα ἀνοίγεται ἡ θύρα, γιὰ νὰ εἰσαχθεῖ ὁ πιστὸς στὴν ἐν Χριστῷ κοινωμία με τὰ ἄλλα μέλη τοῦ Κυριακοῦ Σώματος.

[...] Γίνεται, συνεπῶς, τὸ Βάπτισμα εἴσοδος στὴ ζωὴ μιᾶς συγκεκριμένης τοπικῆς κοινότητος καὶ ὄχι σε μίᾳ γενικῇ –οἰκουμενικῇ– περὶ χριστιανισμοῦ Ἰδέα.

[...] Τὸ Βάπτισμα, ἀρα, ὑπὸ ὀρθῆς προϋποθέσεις, ὁδηγεῖ στὴν ἐκκλησιαστικότητα καὶ ἐκκλησιοποίηση τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδὴ στὴν μεταμόρφωση τῆς ἀτομικότητάς του σε ἐκκλησιαστικὴ ὑπάρξη. Δεν εἶναι ὅμως κάτι ἀυτονόητο καὶ ἀπροϋπόθετο. Ὅλα στὴν Ἐκκλησία εἶναι καρπὸς τῆς συνέργειας με τὴ Θεία Χάρη. Καὶ αὐτὸ προϋποθέτει τὴ διάθεση καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦ ἀνθρώπου. Ἀυτοματισμοὶ στὴν Ἐκκλησία δεν μπορεῖ νὰ υπάρξουν, ἀφοῦ ἡ Θεία Χάρη δεν καταργεῖ τὴν ἀνθρώπινη Ἐλευθερία ὡς δυνατότητα ἐπιλογῆς, καταφάσεως ἢ ἀπορρίψεως (πρβλ. Ἰωάν. 5, 6).

Μεταλληνός, π. Γ. (1999). «*Ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος*». *Ἡ Θεολογία τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος*.

Η θεολογία του μυστηρίου του βαπτίσματος στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Αφού μελετήσουμε τα παρακάτω κείμενα και παρατηρήσουμε τις σχετικές εικόνες καταγράψτε τα βασικά μέρη, τη σημασία και τους συμβολισμούς του μυστηρίου του Βαπτίσματος στην Ορθόδοξη πίστη, που σηματοδοτούν την έναρξη της καινούριας ζωής στην Εκκλησία.

Βαπτίζεται ο δοῦλος (ή δούλη) τοῦ Θεοῦ (δεῖνα) εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, Ἀμήν· καὶ τοῦ Υἱοῦ, Ἀμήν· καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, Ἀμήν.

Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου. Ἀμήν.

Κεῖρεται [...] τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ (αὐτῆς), εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς [...]. Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου. Ἀμήν.

Ἐνδύεται ὁ δοῦλος (ή δούλη) τοῦ Θεοῦ (ὁ ἢ ἡ δεῖνα) χιτῶνα δικαιοσύνης, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

Τελετουργία του Βαπτίσματος

Πρώτα αγιάζεται το νερό και ευλογείται το λάδι με ευχές. Έπειτα λαδώνεται το παιδί από τον ιερέα και στη συνέχεια βυθίζεται τρεις φορές στην κολυμβήθρα. Η τριπλή κατάδυση και ανάδυση στο νερό της κολυμβήθρας σημαίνει τη συμμετοχή του βαπτιζόμενου στην τριήμερη ταφή και την Ανάσταση του Χριστού. Στη συνέχεια, χρίεται με άγιο μύρο και ντύνεται στα ολόλευκα. Ανήκει πια στον Χριστό και στην Εκκλησία. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται στο Βάπτισμα έχουν τη σημασία

τους. Το νερό με τις ιδιότητες του καθαρισμού, της καταστροφής (πλημμύρας) και της ζωτικότητας συμβολίζει αυτά που γίνονται: ο πιστός καθαρίζεται από την αμαρτία, θάβει τον παλιό άνθρωπο και αναγεννιέται σε μια νέα ζωή. Αλείφεται με λάδι, όπως οι αθλητές της πάλης, γιατί θα παλέψει ενάντια στο κακό και στην αμαρτία. Έχουμε ακόμη μια συμβολική πράξη: το κόψιμο λίγων τριχών από το κεφάλι, από τέσσερα σημεία σε σχήμα σταυρού. Η πράξη αυτή συμβολίζει αφενός μεν μια μικρή θυσία του βαπτιζόμενου στο Λυτρωτή του και αφετέρου ότι ο νέος χριστιανός ανήκει πλέον στον Χριστό, όπως οι δούλοι στην αρχαία εποχή που με την κουρά ανήκαν στον κύριό τους. Το Βάπτισμα ενός παιδιού είναι σημαντικό γεγονός της ζωής του και μια ωραία οικογενειακή γιορτή. Για την Εκκλησία όμως έχει ευρύτερες διαστάσεις: πολιτογραφεί και εγγράφει στα μητρώα της ένα ακόμη μέλος της.

Γκότσης, Χρ., Μεταλληνός, Π. Γ., Φίλιας, Γ., *Ορθόδοξη πίστη και λατρεία Α΄ Γενικού Λυκείου*, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής - ΙΤΥΕ «Διόφαντος», Αθήνα, 2011, σ. 120-121.

Βάπτισμα

Το Βάπτισμα δεν είναι μια μαγική πράξη, που προσθέτει μερικές υπερφυσικές δυνάμεις στις φυσικές μας ιδιότητες. Είναι η αρχή αυτής της αιώνιας ζωής, που μας ενώνει εδώ, σ' αυτόν τον «παρόντα» κόσμο, με τον «ερχόμενο» κόσμο και μας κάνει από τώρα μετόχους της βασιλείας του Θεού. [...] Το Βάπτισμα δεν είναι ένας «αυτοσκοπός» αλλά η αρχή μιας πορείας στην οποία ολόκληρη η κοινότητα, και ιδιαίτερα ο ιερέας, πρόκειται να έχουν αποφασιστικό ρόλο. Είναι η πορεία «της δημιουργίας κατ' εικόνα Χριστού» του νεοφωτίστου, της «ανοικοδομήσεως» του «επί του θεμελίου των αποστόλων και προφητών», δηλαδή της χριστιανικής διδασκαλίας, είναι η βοήθεια να μην «απορριφθεί» αλλά να «αυξάνει» σε θεοσέβεια». Αυτό που ξέρουμε ήδη είναι ότι στο παρελθόν όχι μόνο ο υποψήφιος αλλά ολόκληρη η Εκκλησία προετοιμαζόταν για το Βάπτισμα. Διότι γνώριζε ότι με το να δεχτεί μέσα της ένα καινούριο μέλος, δεχόταν την υπευθυνότητα για την αιώνια σωτηρία του[...].

Schmemmann, A., *Εξ ύδατος και πνεύματος*, Μτφρ. Ι. Ροηλίδης, Δόμος, Αθήνα, 1984, σ. 60-61.

Η ένταξή στην Εκκλησία του Χριστού.

Προσπαθήστε να δημιουργήσετε ένα λεύκωμα με ευχές και αφιερώσεις για μια τελετή βάπτισης κατάλληλες για την περίπτωση και να παρουσιάσετε στην ολομέλεια της τάξης.

Ο πατήρ Θεολόγος Χρυσανθακόπουλος τελεί το Βάπτισμα στο Μπραζαβίλ, Κονγκό.

